

EKONOMIA

D E B I U T Y S T U D E N C K I E

2023

EKONOMIA

pod redakcją

Bożeny Borkowskiej

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2023

Recenzja

Wawrzyniec Michalczyk

Redakcja wydawnicza

Agata Wójcicka-Kołodziej

Korekta

Barbara Łopusiewicz

Skład i łamanie

Małgorzata Myszkowska

Projekt okładki

Beata Dębska

Na okładce wykorzystano zdjęcie z zasobów 123rf

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa

Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0).

Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

ISBN 978-83-67899-04-8 (wersja papierowa)

ISBN 978-83-67899-05-5 (wersja elektroniczna)

DOI: 10.15611/2023.05.5

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Wiktoria Ziomek: <i>Greenwashing</i> jako forma oportunistycznego działania przedsiębiorstw	9
Paulina Schaefer: Oportunizm w działaniach przedsiębiorstw z branży spożywczej	21
Karolina Gnach: Wykorzystanie asymetrii informacji w reklamie suplementów diety i kosmetyków	34
Wiktor Chlipała: Oportunistyczne działania inwestorów na rynkach kapitałowych – studium przypadków	45
Patryk Lewicki: Pokusa nadużycia w czasie globalnego kryzysu finansowego (2007-2009).....	56
Paweł Schaefer: Wykorzystanie asymetrii informacji w relacji pryncypał – agent oraz jej konsekwencje na rynkach kapitałowych.....	66
Maja Nowicka: Rodzaje przedsiębiorczości na rynku marihuany w Stanach Zjednoczonych.....	76
Szymon Skowroński: „Buy now, pay later” jako nowa usługa na rynku płatności: perspektywy i skutki działania.....	89
Paulina Ogórek: Przesłanki fuzji i przejęć przedsiębiorstw: studium przypadków	103
Krzysztof Kołodziej: Granice nauki w ujęciu ekonomicznym	113

Wstęp

Jest to już czwarta publikacja redagowana przeze mnie w ramach serii wydawniczej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu pt. „Debiuty Studenckie Ekonomia”. Prezentowane prace zostały przygotowane zgodnie ze standardami opracowań naukowych przez potencjalnych adeptów nauki, tj. studentów I i II stopnia studiów stacjonarnych i nie-stacjonarnych na kierunku ekonomia. Zakres poruszanych w nich zagadnień jest dość obszerny i zawiera się w heterodoksyjnych nurtach ekonomii, a także w filozofii nauki.

Niniejszą publikację otwiera artykuł Wiktorii Ziomek. Bazując na założeniach o ograniczonej racjonalności osób i ich skłonności do oportunistyzmu, autorka omawia działania firm określane mianem greenwashingu i ilustruje je za pomocą studium przypadków. Wnioski wyciągnięte przez autorkę świadczą o powszechności analizowanego zjawiska i wielu jego negatywnych skutkach, takich jak: podstępne budowanie przewagi konkurencyjnej, negatywna selekcja w zakresie dóbr i eliminowanie z rynku uczciwych przedsiębiorców.

W problematykę oportunistycznych działań przedsiębiorstw wpisuje się kilka kolejnych artykułów. Paulina Schaefer wykazuje, że asymetria informacji sprzyja podstępnym działaniom przedsiębiorstw branży spożywczej, polegającym na fałszowaniu produktów i certyfikatów. Czy można wyeliminować lub chociaż ograniczyć oportunistyzm przedsiębiorstw? Próbując odpowiedzieć na to pytanie, autorka zwraca uwagę na działania instytucji ochrony konsumenta, wskazując na ich ograniczoną skuteczność, ale także niezbędną istnienia. Wykorzystanie asymetrii informacji i podejmowanie działań oportunistycznych przez przedsiębiorstwa jest także przedmiotem rozważań w artykule przygotowanym przez Karolinę Gnach. Zagadnienie to autorka analizuje na przykładach dotyczących reklamy suplementów diety i kosmetyków, wskazując na znaczącą skalę podstępnych działań przedsiębiorstw i próby ich ograniczania za pomocą regulacji.

Lektura omówionych i kolejnych artykułów pozwala zauważyć, że podstępne działania uczestników rynków to zjawisko występujące nie tylko na rynkach dóbr konsumpcyjnych, ale, ogólnie rzecz biorąc, na rynkach tzw. *credence goods*, czyli dóbr i usług, których jakości nabywca nie może poznać nawet po ich konsumpcji lub nabyciu. Niewątpliwie należą do nich produkty i usługi finansowe, czego dowodzą rozważania autorów kolejnych artykułów. Wiktor Chlipała, za pomocą studium przypadków, dotyczących corneringu na akcjach Volkswagena, insider tradingu w PGNiG oraz spoofingu na rynku złota dowodzi, jak poprzez podstępne działania oportunistów osiągnięta przewaga nad innymi uczestnikami analizowanych rynków. Diagnozie tej towarzyszy refleksja nad trudnościami wykrywania takich procederów i ich eliminowania oraz sugestia, że zaostrzenie kar może sprzyjać ograniczeniu oportunistycznych praktyk inwestorów.

W następnym artykule, autorstwa Patryka Lewickiego, przedmiotem rozważań jest pokusa nadużycia uczestników rynków finansowych w czasie kryzysu w latach 2007-

-2009 w Stanach Zjednoczonych. Wśród przyczyn tego zjawiska autor wskazuje na politykę bailout, której celem jest stabilizacja systemu finansowego, a niezamierzonym skutkiem zachęta do podejmowania ryzykownych działań przez przedsiębiorstwa „zbyt duże, by upaść”.

Do zagadnień mieszczących się w nowych nurtach ekonomii nawiązuje w swoim artykule Paweł Schaefer. Opierając się na teorii pryncypała i agenta, autor analizuje przyczyny i skutki konfliktu interesów w relacji akcjonariusze – menedżerowie spółek akcyjnych. Za pomocą studiów przypadków uprawdopodobnia hipotezę, że system wynagradzania i bodźcowania menedżerów spółek akcyjnych sprzyja podejmowaniu przez nich działań mających negatywny wpływ na kondycję tych przedsiębiorstw.

Przedsiębiorczość produktywna, nieproduktywna i destrukcyjna to przedmiot rozważań w opracowaniu Mai Nowickiej. Nawiązując do koncepcji W. Baumola, który wyodrębnił wymienione powyżej rodzaje przedsiębiorczości, autorka podejmuje próbę ustalenia, z jaką formą przedsiębiorczości mamy do czynienia na rynkach marihuany w Stanach Zjednoczonych. Pogłębiona analiza prowadzi autorkę do wniosku, że w stanach, w których marihuana została zalegalizowana, możemy mówić o przedsiębiorczości produktywnej w obszarze działalności na tych rynkach marihuany. Z kolei w stanach utrzymujących prohibicję, która skutkuje powstaniem czarnego rynku marihuany, uczestnicy takiego rynku prowadzą działalność o charakterze przedsiębiorczości destrukcyjnej. Diagnozie tej towarzyszy kolejny wniosek, że jednym z czynników przesądzających o formie przedsiębiorczości jest regulacja rynku, a konkretnie narzędzia regulacji.

„Buy now, pay later” to nowa usługa na rynku płatności, która pozwala na zakup dóbr i usług z odroczonym terminem zapłaty. O perspektywach rozwoju tej usługi, jej skutkach dla konsumentów, sprzedawców i konkurencyjności rynku traktuje artykuł Szymona Skowrońskiego. Zdaniem autora rozwój rynku analizowanych usług jest zagrożony m.in. w związku z inflacją i spadającą wyceną firm świadczących usługę odroczonej płatności. Natomiast w odniesieniu do cechy „ograniczona racjonalność konsumentów” pojawia się ryzyko wzrostu zadłużenia. Czas pokaże, na ile te zagrożenia okażą się realne.

Przesłanki fuzji i przejęć przedsiębiorstw oraz ich skutki to zagadnienia analizowane w kolejnym opracowaniu. Jego autorka, Paulina Ogórek, w oparciu o teorie kosztów transakcyjnych, efektu synergii oraz korzyści skali wskazuje na ekonomiczne i pozaekonomiczne przesłanki fuzji i przejęć i uprawdopodobnia ich występowanie za pomocą studium przypadków.

Niniejszą publikację zamyka artykuł Krzysztofa Kołodzieja traktujący o granicach nauki, w szczególności o granicach ekonomii jako nauki. Rozważając postawiony problem z punktu widzenia przedmiotu i metody badawczej, autor zwraca uwagę na zjawiska imperializmu i kolonializmu w nauce, ich znaczenie dla kształtowania się granic nauki.

Zachęcam do lektury tego wydania „Debiutów Studenckich”, wyrażając nadzieję, że zainteresuje ona wielu Czytelników i być może pobudzi badania naukowe w rozwijających się heterodoksyjnych nurtach ekonomii.